

40 dní s Biblí 2017

Na cestě s knihou Exodus

Manuál pro účastníky

Na cestě s knihou Exodus

Druhá kniha Mojžíšova je pro nás vedle První knihy Mojžíšovy a Žalmů asi nejznámější částí Starého zákona. Pro samotný Starý zákon a židovskou Bibli – jako i pro Židy –, je Exodus snad i knihou nejdůležitější. Vzpomíná na zrod a takříkajíc „DNA“ izraelského národa, a sice právě jakožto národa vyvedeného Bohem z otroctví a Bohem smluvně zmocněného ke svobodné bohoslužbě. Hospodin tu vstupuje na scénu jakožto Spasitel a Zákonodárce. Mojžíš, vůdce exodu, je prorokem a učitelem, jemuž ve Starém zákoně není rovno. Kniha Exodus tvoří pozadí evangelia Pána Ježíše. A více než ostatní biblické knihy byla v dějinách a je dosud velkým příběhem o naději pro všechny utlačené.

Četbou Exodu se spolu s Izraelem vydáváme *na cestu* z otroctví ke svobodě. V porobě biblického lidu můžeme rozpoznávat vlastní bezmoc, v jeho spáse a pověření svůj nový život v Kristu, v jeho zápasech a neposlušnosti vlastní pokušení a hřích, v Hospodinově dávném milosrdenství Kristovo odpuštění a lásku vůči nám dnes.

Knihy Exodus

Exodus je druhou knihou **Pentateuchu**, souboru pěti knih Mojžíšových, hebrejsky zvaných Tóra, Zákon – či spíše Naučení -, a patří tedy k samému jádru Starého zákona (L 24,44b). Mojžíšovo jméno nesou tyto knihy jednak proto, že je tradicí považován za jejich autora, jednak kvůli Mojžíšově klíčovému postavení v zákonodárství a v příběhu Tóry. Název „Exodus“ pochází ze Septuaginty, antického překladu židovské Bible do řečtiny, kde se kniha jmenuje „Exodos Aigyptou“ (Vyjití z Egypta). V hebrejském originále knihu označují její počáteční slova: „*A toto jsou jména...*“ (1,1): „Šemót“ (Jména).

Je možné, že Pentateuch byl původně pojímán jako *jedno* souvislé dílo a že jeho rozdělení do patera knih musíme připsat na vrub pouze omezenému rozsahu starověkých svitků: Zákon tak sahá od stvoření světa a povolání patriarchů až k okamžiku, kdy lid Izraele stojí na hranicích zaslíbené země: Izrael je už od praotců lidem vycházejícím, lidem na cestě domů. Zároveň je ale zřejmé, že každá z pěti knih Mojžíšových má vlastní **zápletku**. Genesis je počátkem Božích slibů praotcům; Exodus vypráví, jak Hospodin tyto své závazky začal naplňovat: Příběh se otevírá zotročením potomků Abrahama, Izáka a Izraele v Egyptě a Hospodinovou zdánlivou nepřítomností; a končí viditelným příchodem Hospodinovy přítomnosti doprostřed osvobozeného lidu. Vykladači strukturují – a akcentují – vyprávění knihy různě, např. takto:

1. Zotročení a osvobození (1,1 – 15,21)
2. Cesta pouští na Sinaj (15,22 – 17,16)
3. Sinajská smlouva a zákony (18,1 – 24,18)
4. Svatyně, či zlaté tele (25,1 – 40,38)

Z obsahu je na první pohled zřejmé, že Exodus – co se **literárních žánrů** týče - sestává zhruba způli z *vyprávění* a zhruba způli z *práva*. Do vyprávění je vložena jedna *báseň* (15,1-21). Toto střídání a prolínání literárních žánrů je pro Exodus typické. Boží zákony vyplývají z faktu a okolností exodu, spásy; a putování Izraele se stýká a potýká s Božími zákony. Právo je v Exodu právem vyjití; a vyjití se dokonává v právních ustanoveních. Leckde nelze oba žánry ani rozplést; i Desatero obsahuje jakési minipříběhy (20,8-11) a je vsazeno do vyprávění, vyplývá z něj (20,2n).

Samo **právo** (nejen) knihy Exodus se vyjadřuje formou jednak *apodiktických*, principiálních směrnic (20,13-17 atp.), jednak *kazuistických* nařízení, modelových příkladů ze života (21,1nn atp.). Zákony Tóry lze nahlédnout také z perspektivy obsahu: stejně jako Desatero ve zkratce, tak i celá kniha Exodus zahrnuje vedle ustanovení *občansko-právních* i *zákonodárství sociální, kultické a sváteční*, ale taky *etická* pravidla sousedského soužití. Nejrozsáhlejším – a zároveň asi nejméně čteným – souborem práva v Exodu je „stavební projekt“ svatostánku, tedy řády kultické, ovšem rovněž *estetické*. Pospěšme však dodat, že taková rozlišující označení odpovídají spíše našemu pojetí světa; v Tóře jde stále o *jedno* právo Boží. Starozákonní vyprávění, a zejména proroctví ovšem napovídají, že Boží zákon zůstával nedostižným a hříšně pomíjeným ideálem. Zákonodárství Exodu má formu **smlouvy**, dohody, spříseženství mezi Hospodinem a Izraelem.

„Teologie“ knihy Exodus

Pokusíme-li výpovědi knihy Exodus shrnout do jedné dvou vět, pak lze snad říci, že Hospodin se tu zjevuje jako *Bůh vysvobozující a prikazující*; a že Boží lid Izrael je lidem *vysvobozeným ke službě svému Pánu*. Sledujeme-li dějovou linku, pak jde o cestu Izraele k Boží hoře, ba k Bohu, ale také o Boží cestu k Izraeli, ba do Izraele.

Exodus je knihou o cestě, **knihou vycházení** a proměn: Z praoteckého klanu tu vzniká národ, národ nejen „rasový“, tvořený pokrevními svazky, nýbrž i politický a „misijsní“: pověřený zvláštním posláním ve světě. Ze sluhů faraonových se stávají „*královští kněží*“ Hospodinovi. Z národa usedlých otroků se stává národ osvobozených poutníků, z cizinců lidé na cestě domů. Zaslíbení daná praotcům se blíží naplnění. Sám *Hospodin* v knize Exodus „vychází“: Vystupuje z ústraní na mezinárodní scénu a z „rodinného Boha“ (Gn 12-50) se stává „Bohem národním“ (20,2), spasitelem a zákonodárcem, pečovatelem a vychovatelem... a smírcem svého lidu. V průběhu dění postupně vyjevuje a upřesňuje své Jméno, tedy i to, kým chce pro Izrael být: „*Bůh vašich otců*“ – „*Budu, který budu*“ – Bůh, jenž si získává jméno vyvedením Izraele z Egypta – Bůh žárlivý, odměňující poslušnost a trestající nevěru – Bůh milostivě odpouštějící hříšníkům, ale i trestající ty, kteří se nekají (3,12nn; 6,7; 7,5; 20,2,5n; 32,11n; 32,6n). Této lince Jména odpovídá linka postupného - a komplikovaného - příchodu Hospodinova do středu Izraele. Klíčovou událostí - jak pro Boží přítomnost, tak Boží jméno, ale i pro význam Božího přibytí ve středu izraelského tábora a pro sebeporozumění Izraele - je střet u zlatého telete:

Právě zde se rodí nová smlouva zahrnující vedle „rovnice“ odměny a odplaty také „nerovnici“ milostivého odpuštění (34,6-7). Exodus je tedy i knihou nové smlouvy.

Exodus je **knihou zákona a milosti**: „Bezpodmínečná“ smlouva s Abrahamem je doplněna o smlouvu „podmíněnou“ ustanoveními (19,4-6). Spolu se zákonem vstupuje mezi Hospodina a „syny Izraelovy“ nový prvek: podmínky zdaru, anebo ohrožení existence lidu. Genesis je takříkajíc knihou „nevinosti“. V knize Exodu se z Izraelitů „stávají“ hříšníci (Ř 7,7nn). Abraham je mužem víry; Izraelité exodu jsou lidmi (ne)poslušnosti. Ani v Exodu jistě neplatí pouze protiklad ohrožujícího zákona a obnovující milosti, nýbrž zákon sám je plodem milosti: Izrael je nejprve vyveden, spasen a teprve pak zavázán poslušností (Ex 20,2). Rovněž dar odpuštění stojí v samém srdci exodického dění a práva (Ex 34,6n).

Exodus je **knihou přikázání, smlouvy, zákona**. *Přikázání*, ustanovení, řády evokují státní legislativu: na straně poddaných jim odpovídá *poslušnost*. Ve staroorientálních *smlouvách* se silnější král zavazoval ochranou osvobozené či spíše podmaněné strany, a ta byla dárci smlouvy zavázána *loajalitou*. Smlouva ale představovala také zmocnění k *partnerství*, spoluúčasti. V prorocké reflexi se metafora smlouvy posune z oblasti politiky do oblasti manželství, a půjde v ní o touhu a bolest manželské *lásky* (Jr 3,1nn aj.). Obraz zákona či *tóry* nakonec konotuje rodičovskou *výchovu*, úsilí naučit děti – slovem, činem, příkladem - rozumět světu, rozhodovat se, jednat, žít. Tím, že Hospodin vstupuje na scénu jakožto zákonodárce a iniciátor smlouvy, překresluje mapu světa: Faraón, sám jsa jedním z bohů, byl garantem božského řádu. Mezopotámští králové sice nepožívali božské cti, byli zato suverénními zákonodárci. Hospodin v Exodu revoltuje jak proti božnému, tak proti všemocnému státu; a na Sinaji se *sám* stává králem a zákonodárcem Izraele. Izraelský stát ve Starém zákoně proto zůstane institucí služebnou a „slabou“, zásadně poddanou Boží vládě a Jeho právu, prorocké kritice.

Exodus je **knihou krásy**. Právě architektura, řemeslo a umění jsou tu doménou „*moudrosti*“ (31,1nn). Svatosti Božího příbytku odpovídá jeho rafinovaná nádhera. Hřích a odpuštění, zkušenosti nám známé, nejsou se starozákonními kategoriemi svatosti jednoduše totožné, třebaže i ony náležejí do silového pole stánku, ovšem zásadně nejen tam (Ex 34,6n; Ž 103,7-18; 51,9-21).

Knih Exodus v Písmu

V knihách Zákona se kladou **základy**: Na scéně stvořeného světa si Hospodin z moře lidstva povolává „jedináčka“ Abrama, aby z něj dal povstat zvláštnímu rodu a lidu. Abraham dostává od Hospodina zaslíbení potomstva a země. A právě v knize Exodus sledujeme zrod tohoto národa a začátek jeho cesty do zaslíbené domoviny. V zákonných ustanoveních Exodu dostávají konkrétní obsah obecné smluvní podmínky dané již Abrahamovi. Kniha Exodus je tak předznamenáním, měřítkem, zadáním dalších dějin Božího lidu v Písmu. Jsou to dějiny vysvobození a pověření Izraele, dějiny zisku

zslíbené země a založení království, pak ovšem i jeho rozdělení, úpadku a zániku. Jsou to však i dějiny otevřené do budoucnosti, jak ukazují knihy Ezdráš a Nehemjáš, které vyprávějí o poexilní obnově Izraele – a to i podle zadání a vzoru Exodu.

Kniha Exodus jako by zbytku Starého zákona „udávala **rytmus**! Bibličtí proroci hodnotí jednání pánů a kmánů optikou mojžíšovského práva a vyprávění (Iz 1,10-20; Jr 2,1nn aj.). Desatero a exodické zákonodárství tvoří jádro etiky a bohoslužby starozákonního i pobiblického Izraele. Existence starozákonního lidu je Bohem ustavena a Izraelem vykládána pomocí vyjití z Egypta (2S 7 aj.). A vyprávění a zákony Exodu tvoří vzory pro další texty i události: Přechod Jordánu za Jozua je vylíčen slovními obraty používanými v popisu přechodu přes Rudé moře (Joz 3-4). Události kolem zlatého telete se v osobním měřítku odehrávají v životě modlitebníka (Ž 103). Návrat z babylonského zajetí je opakováním putování (Iz 4,5n). Atd. Jako by Starý zákon nebyl než reprízou a obnovou, uskutečňováním a dotahováním exodu!

Stejně tak v Novém zákoně „fungují“ události a texty knihy Exodu jako rámec příběhů a zvěsti evangelia, ale i jako vzor a varování pro věřící (1K 10,1nn). Pán Ježíš stojí bok po boku Mojžíšovi (Mt 17,3), a je víc než Mojžíš (2K 3,12nn). Mesiášská „*nová smlouva*“ navazuje na smlouvu exodu (Mt 26,17nn)...

Jak číst knihu Exodus

Jak tedy číst knihu Exodus? Jistě v jejím původním znění a vyznění, s její zápletkou a jejími pointami (jako příběh vyjití Izraele z otroctví, ustanovení Božího lidu); rovněž způsobem, jímž ji čte Starý zákon (jako zadání a předznamenání, ale i výklad a měřítko dalšího děje); a ve zpětném pohledu samozřejmě i tak, jak ji čtou evangelia a apoštolové (jako zákon a evangelium). Kniha Exodus je „*živé, mocné*“ slovo Boží.

Knihu Exodus čteme jako **historii**: Bůh jedná v dějinách, vstupuje do dějin, „dělá“ dějiny. Musíme ovšem uznat, že archeologie podle všeho (zatím) nevynesla přímý hmotný ani písemný důkaz událostí exodu; a podobně se nedaří lokalizovat místa děje. Vykladači se neshodnou, kdy a kde přesně se vyprávění odehrává. Historie každopádně ví – v rozmezí tradičních datací, mezi 15. a 12. stoletím př. Kr. - o cestách semitských Asiatů do Egypta, jakož i o vzpouřách otroků; i země Kanaán a národ Izrael jsou známy z egyptských zdrojů. Základní fakta vyprávění se tak nacházejí v rámci možného. Existují také alternativní výklady - přechod přes Aqabský záliv, Boží hora v Arábii atp. -, spojené s možnými hmotnými důkazy. Zdá se ovšem, že sama kniha Exodus nechce být předně kronikou *faktů* (třebaže fakta vypráví). Nýbrž jde jí o *aktuálnost* těchto událostí, o jejich *působení*, o jejich stále živý *nárok* na čtenáře.

Jaký je nárok této historie? Jistě **teologický**. Kniha Exodus nás učí mnohému o Pánu Bohu i o Izraeli. Udává „typologický takt“ zbytku Písma: její příběh je důvodem a měřítkem dějů následujících – ve Starém zákoně, ale i v Novém zákoně. Lze snad

dokonce říci, že evangelia chápou Kristovo dílo jako konečné uskutečnění exodu! A zákon zůstává platnou instancí soudu, ale také jakýmsi popisem nového života.

Aktuálnost a živost Exodu je tedy i **etická**, sociální: Už jsme zmínili emancipační hnutí, která z příběhu a zákonodárství Exodu čerpala naději a inspiraci (zakladatelé evropské moderny, otcové USA, bojovníci proti rasové nerovnosti). Je ovšem inspirací a vodítkem i pro jednotlivce. Jak jsme ovšem viděli, v samotných metaforách přikázání, smlouvy a naučení je obsažen dynamický prvek - už v Exodu dochází k novelizaci zákonů: Proto mohou bibličtí proroci kritizovat vyprázdněný chrámový kult a soustředit pozornost na sociální spravedlnost a mezilidské milosrdenství (Iz 1,10nn; Oz 6,6; Am 5,25-27aj.). Podobně i novozákonní autoři různě - skrze Krista - čtou Mojžíšova ustanovení (Mt 5,17-48; Ř 3,19n.31; 13,8-10 atp.).

Kniha Exodus je aktuální i pro každého **osobně**, jako náš vlastní životní příběh. Právě černí otroci vystihli její osobní rozměr: Zpívali o politické svobodě, ale také o svobodě vnitřní, o naději, jež se uskuteční, až každý překročíme „moře“ (či „Jordán“) smrti do věčného domova u Boha. Ptejme se tedy také: Jak Exodus čte mě? Jakého člověka ze mě - a jaké společenství z nás - dělá?

Literatura

Beneš Jiří: Desítka. Desatero, aneb Deset slov o Bohu a člověku, Návrat domů 2008.

Ber Viktor: Vyprávění a právo v knize Exodus, Nakladatelství Mlýn 2009.

Ber Viktor: O Hospodinu, Bohu živém. Témata a texty k teologii Starého zákona, Návrat domů 2016.

Deurloo Karel A.: Exodus a exil. Malá biblická teologie I., Eman 2007.

Heller Jan, Prudký Martin: Obtížné oddíly knih Mojžíšových, Karmelitánské nakladatelství 2006.

Tiňo Jozef: Komentáře k Starému zákonu 3. Exodus, Dobrá kniha 2013.

kol.: Výklady ke Starému zákonu. I. Zákon: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Česká biblická společnost 1991.

Rozpis čtení 2017

Datum	SZ	NZ	Kázání a biblické studium
8. 3.	Ex 1	Ř 1,1-7	Otroci a otrokáři (Ex 1,1 – 2,10)
9. 3.	Ex 2	Ř 1,8-17	
10. 3.	Ex 3	Ř 1,18-32	
11. 3.	Ex 4	Ř 2,1-11	
12. 3.	Ex 5	Ř 2,12-24	Hospodinova pomoc (Ex 3,1-12)
13. 3.	Ex 6	Ř 2,25-29	Já jsem Hospodin (Ex 5,1 – 11,10)
14. 3.	Ex 7	Ř 3,1-9	
15. 3.	Ex 8	Ř 3,10-20	
16. 3.	Ex 9	Ř 3,21-31	
17. 3.	Ex 10	Ř 4,1-10	
18. 3.	Ex 11	Ř 4,11-17	Beránek od Hospodina (Ex 12,21-28)
19. 3.	Ex 12	Ř 4,18-25	
20. 3.	Ex 13	Ř 5,1-11	Chléb z nebe (Ex 16)
21. 3.	Ex 14	Ř 5,12-21	
22. 3.	Ex 15	Ř 6,1-11	
23. 3.	Ex 16	Ř 6,12-23	
24. 3.	Ex 17	Ř 7,1-6	
25. 3.	Ex 18	Ř 7,7-13	Deset slov (Ex 20,1-17)
26. 3.	Ex 19	Ř 7,14-25	
27. 3.	Ex 20	Ř 8,1-11	Buďte mými muži svatými (Ex 22,17 – 23,13)
28. 3.	Ex 21	Ř 8,12-18	
29. 3.	Ex 22	Ř 8,19-27	
30. 3.	Ex 23	Ř 8,28-39	
31. 3.	Ex 24	Ř 9,1-13	
1. 4.	Ex 25	Ř 9,14-24	Smlouva mezi Hospodinem a Izraelem (Ex 24,1-11)
2. 4.	Ex 26	Ř 9,25-33	
3. 4.	Ex 27	Ř 10,1-15	Hospodinův příbytek (Ex 25-31)
4. 4.	Ex 28	Ř 10,16-21	
5. 4.	Ex 29	Ř 11,1-10	
6. 4.	Ex 30	Ř 11,11-24	
7. 4.	Ex 31	Ř 11,25-36	
8. 4.	Ex 32	Ř 12,1-8	Zlaté tele (Ex 32,1-11a)
9. 4.	Ex 33	Ř 12,9-21	
10. 4.	Ex 34	Ř 13,1-14	Mojžíš, ten člověk (Ex 32-34)
11. 4.	Ex 35	Ř 14,1-12	
12. 4.	Ex 36	Ř 14,13-23	
13. 4.	Ex 37	Ř 15,1-13	
14. 4.	Ex 38	Ř 15,14-33	Bůh plný slitování (Ex 34,1-10)
15. 4.	Ex 39	Ř 16,1-16	
16. 4.	Ex 40	Ř 16,17-27	Bůh mezi námi (Ex 40,16-38)

Biblické studium 1: Otroci a otrokáři

8. – 11. března 2017: Ex 1,1 – 2,10

Izraelův rod se v egyptském exilu přetváří v národ. Egyptané ho však surově zotročují a ohrožují jeho samotnou existenci. Odkud přijde Božímu lidu pomoc?

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Strach má velké oči, říká lidová moudrost, a je špatný rádce. Jak je tomu s faraónem a Egyptany? Čeho se báli, jak proto jednali? Čeho anebo koho se bojíme my? K čemu nás strach má? Jak strach mění naše vidění, postoje, jednání?
- Všimněte si výsledků jednotlivých protiizraelských opatření. Kam zlé úmysly vedly? Proč asi? Vidíte podobné případy kolem sebe?
- Snad prý až 66 % lidí uposlechne nemorální pokyn, pochází-li od nadřazené autority. Zde se státnímu soukolí postaví jen několik žen. Z jakých motivů ženy jednají? Jakých prostředků užívají? Co soudíte o jejich patřičnosti? A o jejich aktuálnosti?
- Co znamená, že „*báby se bály Boha*“? K čemu tu vede bázeň před Bohem? Co mě vede v mém rozhodování a jednání?
- Co v Písmu připomínají Ex 1,7 a 2,3? Proč asi staví příběh Exodu do takovýchto souvislostí?

Kázání 1: Hospodinova pomoc

12. března 2017: Ex 3,1-12

Hospodin, věrný svým závazkům vůči praotcům, slyší nářek lidu a přichází na pomoc: posílá mu zachránce.

1. Hospodin se zjevuje Mojžíšovi (3,1-6)
2. Hospodin volá a posílá Mojžíše (3,7-10)
3. Hospodin ujišťuje váhavého Mojžíše (3,11-12)

Biblické studium 2: Já jsem Hospodin

13. – 18. března 2017: Ex 5,1 – 11,10

Mojžíš je vyslán k faraónovi, aby na něm vyžádal propuštění lidu Izraele z egyptského otroctví ke službě Bohu. Vyjednávání se mění v drama, jímž Bůh sleduje své cíle.

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Přečtěte si Ex 6,1-8 a 7,2-5. Jaké cíle Bůh sledoval desíti ranami mířenými na Egypt?
- Rozdělte se do tří skupin a přečtěte si v každé skupině sérii tří ran: a) 7,14 – 8,15; b) 8,16 – 9,12; c) 9,13 – 10,29. Sdílejte se pak společně o odpovědi na tyto otázky:
- Co atakují jednotlivé rány? Co rány zamýšlí; jsou nátlakem, nebo trestem? Jak reagují faraónovi lidé? Jak reaguje farao? Co se Egyptčané, resp. Izraelité měli naučit o Bohu?

DOTČENO	ÚMYSL	EGYPTČANÉ	FARAO	BŮH

- Kdo je tedy Hospodin? V čem příběh desíti ran zpochybňuje, opravuje, doplňuje naši představu o Bohu? Co tento příběh znamená pro naše vidění dějin a dnešního světa? A jak se „rýmuje“ s Kristovým evangeliem?

Kázání 2: Beránek od Hospodina

19. března 2017: Ex 12,21-28

Desátou ranou Hospodin soudí Egypt a vysvobozuje Izraele. Izrael sám je Božího soudu ušetřen jen díky pesachu, který Hospodin lidu daroval. Krev obětovaného beránka znamená vykoupení. Velikonoční hod je trvalým znamením přítomné Boží spásy.

1. Instrukce k hodu beránka (12,21-22)
2. Smysl hodu beránka (12,23)
3. Trvalé ustanovení hodu beránka (12,24-28)

Biblické studium 3: Chléb z nebe

20. – 25. března 2017: Ex 16

Poušť je místem izraelského reptání, ale i Boží péče a výchovy. Hospodin dává lidu maso a chléb, a spolu s nimi své řády – jako svědectví a požehnání, ale také jako zkoušku.

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Odkud se tu bere národní nespokojenost Izraele? Co jsou její příčiny a projevy?
- Proti čemu, komu se reptání obrací? Jaké jsou jeho důsledky?
- Jak Hospodin vychází reptání vstříc? Jaké volí prostředky, jaké sleduje cíle?
- Jaké reakce Izraelitů na dar many text zmiňuje?
- Jak ustanovení dne odpočinku odpovídá daru many? Co má nečinnost sedmého dne do činění s důvody a důsledky reptání? Proč Bůh Izraeli zakázal v ten den vycházet, vařit atp.?
- Jak se v tomto příběhu poznáváme my? Co vypovídá o našem reptání, jeho příčinách a důsledcích? Jak zápasíme s nespokojeností? Jak náš Bůh vychovává? Co pro nás znamená den odpočinku?
- Děkujme nebeskému Otci za jeho dary. A prosme: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“. Přemýšlejme, jak se o nás stará a kde se máme starat my o druhé.

Kázání 3: Deset Hospodinových slov

26. března 2017: Ex 20,1-17

Izrael je z Egypta vyveden ke službě Hospodinu. Desatero je dar i úkol, požehnání, ale i hrozba.

1. Preambule (20,1-2)
2. Sféra Hospodina (20,3-12)
3. Sféra bližního (20,13-17)

Biblické studium 4: Buďte mými muži svatými

27. března – 1. dubna 2017: Ex 22,17 – 23,13

Hospodin vyvedl Izraele z egyptského otroctví, aby si lid zasvětil ke své službě: Bůh je spasitel i zákonodárce, pomáhá i požaduje. Záchrana Izraele se má prakticky projevit ve všech oblastech života.

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Které oblasti života postihuje náš oddíl? Které osoby zde vystupují? Jaké příběhy se tu odehrávají? Čí nároky zde Boží zákon chrání?
- Všimněte si, co stojí v samém ohnisku oddílu (Ex 22,30a). Co tento požadavek znamená? Jak souvisí se zbytkem oddílu a co o jednotlivostech oddílu vypovídá?
- Zaměřte se na ustanovení o chudých, zejména o cizincích, vdovách a sirotcích. Jak s nimi mají Izraelité jednat? Proč? Jaký význam jim přikládá sám Hospodin?
- Kdo jsou tito lidé mezi námi dnes, v našem sboru, v naší obci, ve státě? Jak s nimi jednáme? Jak s námi tedy jedná Bůh?
- Jakou společnost měla tato ustanovení chránit či kultivovat? A jaký je jednotlivec, který se jimi řídí?
- Zákon zjevuje Boží nároky, staví před nás ideály, také nás ale usvědčuje z hříchu. Kde jako jedinci a jako společenství sboru, obce, národa selháváme? Jaké nové cesty nám v Kristu text otevírá?

Kázání 4: Smlouva mezi Hospodinem a Izraelem

2. dubna 2017: Ex 24,1-11

Izrael přijímá Hospodinovy řády a Hospodin se s Izraelem svazuje poutem smlouvy. Jejím výměrem jsou Boží přikázání, její pečeti krev obětí, jejím prvním výsledkem hod v Boží přítomnosti.

1. Pozvání starších Izraele na Hospodinovu horu (24,1-2)
2. Uzavření smlouvy mezi Hospodinem a kmeny Izraele (24,3-8)
3. Hod starších před Hospodinem (24,9-11)

Biblické studium 5: Hospodinův příbytek

3. – 8. dubna 2017: Ex 25-31

Hospodin instruuje Mojžíše, jakou svatyni mu Izraelité mají ve svém středu vybudovat a jací mají být její kněží. Co je účelem tohoto svatostánku a bohoslužby?

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Připomeňte si, jak asi vypadala svatyně a k čemu sloužily jednotlivé části: truhla ve velesvatyni (Ex 25,21n) a stůl, svícen s oltářkem ve svatyni (25,30,37; 30,1.10), stejně jako velký oltář s nádrží na nádvoří (30,17-21).



- Co bylo hlavním účelem svatyně (Ex 25,8; 29,43-46)? Jak její jednotlivé části slouží tomuto účelu? Co o něm vypovídají?
- Jak bydlí Bůh mezi svými lidmi dnes? Co nám dnes prostředkuje jeho přítomnost, jaké jsou „nitky“ našeho vztahu s Bohem? Můžete konzultovat texty, jako J 1,14; Ef 1,13; Ř 6,3nn aj.
- Stavbou svatyně se završuje vyprávění knihy Exodus. Více než celá třetina knihy (Ex 25-40) se věnuje Boží přítomnosti uprostřed Izraele – a věnuje se architektuře a kráse! Proč toto spojení?
- Jakou roli hraje krása, umění v naší víře a bohoslužbě, v naší víře v Boha, a vůbec v našem životě?

Kázání 5: Zlaté tele

9. dubna 2017: Ex 32,1-11a

Izraelité berou exodus z Egypta a cestu do země zaslíbené do vlastních rukou a opouštějí Hospodinovu cestu. Jejich modlářství vyvolává Boží hněv a ohrožuje existenci Izraele.

1. Izraelský hřích (32,1-6)
2. Hospodinův hněv (32,7-10)
3. Mojžíšova intervence (32,11a)

Biblické studium 6: Mojžíš, ten člověk

13. – 13. dubna 2017: Ex 32-34

Hřích zlatého telete ohrožuje další osud Izraele. Mojžíš s Hospodinem však nacházejí nové cesty.

Návrhy otázek k diskusi ve skupince

- Přečtěte si první Hospodinův rozhovor s Mojžíšem v Ex 32,7-14. Co Bůh rozhodl, co Mojžíšovi přikázal a nabídl? A jak Mojžíš odpověděl? Jak argumentoval, kam mířil?
- Čím jsou charakteristické Mojžíšovy přímluvy? Vedle Ex 32,11-13 můžete zohlednit také 32,31-32 a 33,12-13. Jak argumentuje? Co riskuje? Co ho motivuje? Oč mu jde?
- Co se můžeme od Mojžíše naučit? A kde jsou hranice modlitby?
- Jaký je vůbec Bůh, viděno optikou příběhu? Můžete porovnat Ex 32,14; 33,1-5; 33,14.
- Co nás tento příběh učí o Pánu Ježíši a o naší cestě víry?

Kázání 6: Bůh plný slitování

14. dubna 2017 (Velký pátek): Ex 34,1-10

Hospodin daruje Izraeli nový začátek na staronových základech. Dává mu znovu desky Desatera a zjevuje mu své dobré Jméno, odpouští mu hřích a uzavírá s ním smlouvu.

1. Nové sinajské zjevení (34,1-4)
2. Nové Hospodinovo jméno (34,5-7)
3. Nová smlouva (34,8-10)

Kázání 7: Bůh mezi námi

16. dubna 2017 (Neděle vzkříšení): Ex 40,16-38

Hospodinova sláva naplňuje právě postavený příbytek. Ve stanu setkávání bydlí Bůh uprostřed lidu: první etapa exodu Izraele z Egypta je dokončena, obnova stvoření začíná.

1. Dokončení Hospodinova příbytku (40,16-33)
2. Přítomnost Hospodinovy slávy (40,34n)
3. Izrael na cestě za Hospodinem (40,36-38)